

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระบบบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์ 4 สมัย คือ 1. สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ (พ.ศ. 2411 - พ.ศ. 2474) 2. สมัยประชาธิปไตย (พ.ศ. 2475 - พ.ศ. 2500) 3. สมัยเผด็จการทุนนิยม (พ.ศ. 2501- พ.ศ. 2515) และ 4. สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย (พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2544)

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลตัวอย่างคำบุรุษสรรพนามจากบทสนทนาในนวนิยายและบทละคร รวม 72 เรื่อง จากนั้น จึงนำข้อมูลที่สุดมาได้มาวิเคราะห์และเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงระบบบุรุษสรรพนามใน 4 เรื่อง คือ 1. จำนวนคำบุรุษสรรพนาม 2. การจำแนกประเภททางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนาม แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ บุรุษ (Person) เพศ (Gender) พจน์ (Number) และลักษณะการรวมผู้ฟังและไม่รวมผู้ฟัง (Inclusive, Exclusive) 3. การใช้และความหมายของคำบุรุษสรรพนามตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงตามบทบาททางสังคมและตามปัจจัยทางสังคมของคำบุรุษสรรพนาม 5 ปัจจัย คือ อายุ สถานะทางสังคม สถานะทางเศรษฐกิจ ความสนิทสนม และลักษณะทางภาษาของคำบุรุษสรรพนาม เรื่อง ความสุภาพ 4. การใช้บุรุษสรรพนามตามประเภทความสัมพันธ์ของบทบาททางสังคมในแบบสมดุลง่าย ไม่สมดุลง่าย และเป็นกลาง

7.1 สรุปผลการวิจัย

7.1.1 ระบบบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์

ผลการวิเคราะห์ระบบบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์ 4 สมัย คือ สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ตามเกณฑ์จำนวนคำบุรุษสรรพนาม เกณฑ์ประเภททางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนาม และเกณฑ์การใช้และความหมายตามความสัมพันธ์ของผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงตามบทบาททางสังคมและปัจจัยทางสังคม 5 ปัจจัย คือ อายุ สถานะทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม ความสนิทสนม และลักษณะทางภาษาของคำบุรุษสรรพนามเรื่องความสุภาพ สรุปได้ดังนี้

ก. จำนวนคำบุรุษสรรพนาม

คำบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์มีทั้งหมด 31 รูป โดยสมัยทุนนิยม
 ประชาธิปไตย พบมากที่สุด คือ 29 รูป สมัยประชาธิปไตยพบรองลงมา คือ 28 รูป สมัย
 ปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ และสมัยเผด็จการทุนนิยมพบน้อยที่สุด คือ 27 รูป เท่ากัน

คำบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. คำบุรุษสรรพนามที่พบทั้ง 4 สมัย จำนวน 25 รูป คือ หนู เรา เขา ผม
 กระผม ฉัน ดีฉัน ข้าอ้อ กัน กู อีฉัน นาย หล่อน เจ้า เอ็ง แก คุณ ลื้อ มึงเธอ ท่าน มัน คุณท่าน อี
2. คำบุรุษสรรพนามที่พบในบางสมัยซึ่งเกิดจากระบวนการเปลี่ยนแปลง
 ทางคำศัพท์ จำนวน 6 รูป คือ 2.1 การยืมคำ ได้แก่ ไอ ยู 2.2 การสูญคำ ได้แก่ เจ้าหล่อน ได้เท่า
 2.3 การสร้างคำใหม่ ได้แก่ เตียน ตัว

ข. การจำแนกตามประเภททางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนาม

ระบบบุรุษสรรพนามทั้ง 4 สมัย ถูกจำแนกตามประเภททางไวยากรณ์
 3 ประเภท คือ บุรุษ เพศ พจน์ ดังตารางที่ 7.1

ตารางที่ 7.1 ระบบบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์ : จำนวน และ ประเภททางไวยากรณ์

บุรุษ	พจน์	เพศ	สมัย1		สมัย2		สมัย3		สมัย4	
			คำบุรุษสรรพนาม	จำนวน	คำบุรุษสรรพนาม	จำนวน	คำบุรุษสรรพนาม	จำนวน	คำบุรุษสรรพนาม	จำนวน
1	เอกพจน์	ช	กระผม ผม กับ เรา	5	กระผม ผม กับ	4	กระผม ผม กับ	4	กระผม ผม กับ	3
		ญ	ดิฉัน อีฉัน	3	ดิฉัน อีฉัน	2	ดิฉัน อีฉัน	2	ดิฉัน อีฉัน เตียน	3
		ช/ญ	ฉัน ข้า เขา อีว ภู หนู	4	ฉัน เขา ข้า เรา ภู หนู อีว	6	ฉัน เขา ข้า เรา ภู หนู อีว	6	ฉัน เขา ข้า เรา ภู หนู ไต่ อีว	7
		รวม		12		12		12		14
	ทวีพจน์	ช	-	-	-	-	-	-	-	-
		ญ	-	-	-	-	-	-	-	-
		ช/ญ	เรา	1	เรา	1	เรา	1	เรา	1
	พหูพจน์	ช	-	-	-	-	-	-	-	-
		ญ	-	-	-	-	-	-	-	-
		ช/ญ	เรา	1	เรา	1	เรา	1	เรา	1
		รวม		1		1		1		1
	2	เอกพจน์	ช	นาย ได้เห็น	2	นาย ได้เห็น	2	นาย ได้เห็น	2	นาย
ญ			หล่อน	1	หล่อน	1	หล่อน	1	หล่อน	1
ช/ญ			เอ็ง เจ้า เธอ เรา มิ่ง ลือ ท่าน แก คุณ หนู	10	เอ็ง เจ้า เธอ เรา มิ่ง ลือ ท่าน แก คุณ ตัว หนู	11	เอ็ง เจ้า เธอ เรา มิ่ง ลือ ท่าน แก คุณ ตัว หนู	11	เอ็ง เจ้า เธอ เรา มิ่ง ลือ ท่าน แก คุณ ตัว หนู ยู	12
รวม				13		14		14		14
ทวีพจน์		ช	-	-	-	-	-	-	-	-
		ญ	-	-	-	-	-	-	-	-
		ช/ญ	เจ้า ท่าน	2	เธอ แก คุณ	3	แก เธอ	2	แก คุณ	2
พหูพจน์		ช	-	-	-	-	-	-	-	-
		ญ	-	-	-	-	-	-	-	-
		ช/ญ	เจ้า	1	เธอ	1	แก	1	แก คุณ	2
		รวม		1		1		1		2
3		เอกพจน์	ช	-	-	-	-	-	-	-
	ญ		หล่อน เจ้าหล่อน	2	หล่อน เจ้าหล่อน	2	หล่อน	1	หล่อน	1
	ช/ญ		แก เขา หนู คุณท่าน ท่าน เธอ มั่น อี	8	แก เขา หนู คุณท่าน ท่าน เธอ มั่น อี	8	แก เขา หนู คุณท่าน ท่าน เธอ มั่น อี	8	แก เขา คุณท่าน ท่าน เธอ มั่น อี	7
	รวม			10		10		9		8
	ทวีพจน์	ช	-	-	-	-	-	-	-	
		ญ	-	-	-	-	-	-	-	
		ช/ญ	เขา ท่าน	2	เขา ท่าน มั่น แก	4	เขา เธอ แก	3	แก มั่น ท่าน	3
	พหูพจน์	ช	-	-	-	-	-	-	-	
		ญ	-	-	-	-	-	-	-	
		ช/ญ	เขามั่น	2	เธอ เขา มั่น	1	เธอ เขา	2	มั่น เขา	2
		รวม		2		1		2		2

จากตารางที่ 7.1 แสดงให้เห็นว่า การจำแนกประเภททางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนามทั้ง 4 สมัย มีลักษณะเหมือนกัน คือ มีการจำแนกประเภททางไวยากรณ์ เป็น 3 บุรุษ คือ บุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 โดยทั้ง 4 สมัย มีการจำแนกใช้บุรุษสรรพนามตามพจน์ เพศเหมือนกัน คือ บุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2 มีการจำแนกพจน์ ออกเป็น 3 พจน์ คือ เอกพจน์ ทวิพจน์ และพหูพจน์ โดยเอกพจน์จำแนกออกตามเพศ เป็นบุรุษสรรพนามที่ใช้เฉพาะเพศชาย และเฉพาะเพศหญิง แต่ทวิพจน์ และพหูพจน์ ไม่แยกเพศ ส่วนบุรุษที่ 3 มีการจำแนกออกเป็น 3 พจน์ เช่นเดียวกับ บุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2 แต่เอกพจน์จำแนกออกตามเพศ ใช้เฉพาะเพศหญิงเพียงอย่างเดียว ส่วนพหูพจน์ และทวิพจน์ไม่แยกเพศ

ค. การใช้และความหมายตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึงตามบทบาททางสังคมและปัจจัยทางสังคม

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 ตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงของทั้ง 4 สมัย ถูกกำหนดด้วยความสัมพันธ์ของบทบาททางสังคมและปัจจัยทางสังคมของคำบุรุษสรรพนามที่สำคัญ 5 ปัจจัย ได้แก่ อายุ สถานะทางสังคม สถานะทางเศรษฐกิจ ความสนิทสนม และความสุภาพ ซึ่งบุรุษสรรพนามทั้ง 3 บุรุษ มีการจำแนกใช้ตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึง ตามบทบาททางสังคม 10 บทบาท คือ ญาติผู้ใหญ่ ญาติผู้น้อย ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา สามี ภรรยา เพื่อน คู่รัก คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และตามความสัมพันธ์ของผู้พูดผู้ฟังในสังคมสังคม 4 ปัจจัย ได้แก่ อายุ สถานะทางสังคม สถานะทางเศรษฐกิจ และความสนิทสนม นอกจากนี้ การเลือกใช้บุรุษสรรพนามยังเกี่ยวข้องกับความสุภาพ ซึ่งในวิทยานิพนธ์นี้ถือว่าเป็นลักษณะของคำบุรุษสรรพนาม

เมื่อวิเคราะห์บุรุษสรรพนามตามความสัมพันธ์ของบทบาททางสังคมและปัจจัยทางสังคมของคำบุรุษสรรพนาม พบว่า การจำแนกความหมายคำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคม ทั้ง 4 สมัย มีลักษณะเหมือนกันคือ ทั้ง 3 บุรุษ มีปัจจัยทางสังคมที่กำหนดการจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึง ของคำบุรุษสรรพนามไม่แตกต่างกัน คือ ยังคงยึดทั้ง ปัจจัยอายุ ปัจจัยสถานะทางสังคม ปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ ปัจจัยความสนิทสนม เหมือนกัน แต่ที่สำคัญก็คือแต่บุรุษสรรพนามแต่ละบุรุษในแต่ละสมัยให้ความสำคัญกับปัจจัยสังคมแต่ละปัจจัยในการจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงต่างกัน ดังนี้

สรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 ให้ความสำคัญกับปัจจัยสถานะทางสังคมในการจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึงเท่ากัน

สรรพนามบุรุษที่ 2 ให้ความสำคัญกับปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจในการจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึง มากกว่า บุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2

สรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 ให้ความสำคัญกับปัจจัยความสนิทสนมในการจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึง มากกว่าบุรุษที่ 3

นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์บุรุษสรรพนามตามประเภทความสัมพันธ์ของบทบาททางสังคมบุรุษสรรพนาม พบว่า ยังมีการจำแนกใช้บุรุษสรรพนามตามประเภทความสัมพันธ์ของบทบาททางสังคมในแบบสมดุลง ไม่สมดุลง และเป็นกลาง ตามคู่ความสัมพันธ์ 7 คู่ พบว่าเมื่อบทบาททางสังคมระหว่างคู่ความสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงส่งผลให้การใช้บุรุษสรรพนามเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนี้

ในความสัมพันธ์ระหว่างญาติผู้ใหญ่กับญาติผู้น้อย การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ยังคงเป็นความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงไม่เปลี่ยนแปลง แต่การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในญาติผู้น้อยเพศหญิง แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสัมพันธ์แบบสมดุลง

สำหรับการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ระหว่างญาติผู้ใหญ่กับญาติผู้น้อย ยังคงแสดงความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงไม่เปลี่ยนแปลง แต่การใช้บุรุษสรรพนามมีการเปลี่ยนแปลง คือสุภาพมากขึ้น ส่วนสรรพนามบุรุษที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงไปสู่ความสัมพันธ์แบบสมดุลง

ในความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2 ของผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชายังคงแสดงความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงไม่เปลี่ยนแปลง แต่การใช้บุรุษสรรพนามของผู้บังคับบัญชาเพศชายก็แสดงให้เห็นแนวโน้มว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นความสัมพันธ์แบบสมดุลง โดยมีการใช้บุรุษสรรพนามที่สุภาพมากขึ้นและแสดงความเท่าเทียมกับผู้ใต้บังคับบัญชามากขึ้น ส่วนการใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลงและแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาเปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลง ไปสู่ความสัมพันธ์แบบสมดุลง

ในความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา สามีมีการเปลี่ยนแปลงมาใช้บุรุษสรรพนามที่สุภาพมากขึ้น ในขณะที่ภรรยามีการเปลี่ยนแปลงมาใช้บุรุษสรรพนามที่สุภาพน้อยลง

แต่แสดงความสนิทสนมและเท่าเทียมกันมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา เปลี่ยนจากความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลมาเป็นความสัมพันธ์แบบสมดุล

ส่วนการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ของสามีไม่มีการเปลี่ยนแปลง โดยทั้ง 4 สมัยใช้คุณเหมือนกันหมด สำหรับภรรยา การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 มีการเปลี่ยนแปลงมาใช้เหมือนสามี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยาเปลี่ยนจากความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลมาเป็นความสัมพันธ์แบบสมดุล

ส่วนการใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 ของสามีกับภรรยาต่างเปลี่ยนมาใช้บุรุษสรรพนาม เขา เหมือนกันหมดซึ่งแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยาเปลี่ยนจากความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลมาเป็นความสัมพันธ์แบบสมดุล

ในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ของคู่รักทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการเปลี่ยนแปลง คือ คู่รักเพศชายเปลี่ยนมาใช้บุรุษสรรพนามที่แสดงความสุภาพมากขึ้น ส่วนคู่รักเพศหญิง เปลี่ยนมาใช้บุรุษสรรพนามที่สุภาพลดลงแต่แสดงความสนิทสนมมากขึ้น

สำหรับสรรพนามบุรุษที่ 2 คู่รักเพศชายใช้ คุณ ทั้ง 4 สมัย ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ส่วนคู่รักเพศหญิง เปลี่ยนมาใช้ เขา เหมือนเพศชาย ส่วนการใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 คู่รักของเพศชายทั้ง 4 สมัยใช้ เขา ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ส่วนคู่รักเพศหญิง เปลี่ยนมาใช้ บุรุษสรรพนามเหมือนกับเพศชาย

ในความสัมพันธ์ระหว่างคนไม่รู้จัก มีการเปลี่ยนแปลงการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 คือ คนไม่รู้จักเพศชาย เปลี่ยนมาใช้บุรุษสรรพนามที่สุภาพมากขึ้น ส่วนคนไม่รู้จักเพศหญิงเปลี่ยนมาใช้บุรุษสรรพนามที่สุภาพน้อยลงและสนิทสนมมากขึ้น ส่วนการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 และ 3 ของคนไม่รู้จักเพศหญิงเปลี่ยนมาใช้คำบุรุษสรรพนามเหมือนคนไม่รู้จักเพศชาย

ในความสัมพันธ์ระหว่างคนรู้จัก การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ของคนรู้จักเพศชายไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ของคนรู้จักเพศหญิงเปลี่ยนจากการใช้สรรพนามที่แสดงความสุภาพมากมาเป็นสรรพนามที่แสดงความสุภาพน้อยลงและสนิทสนมมากขึ้น สำหรับการ ใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 และ 3 ของคนรู้จักเพศหญิงเปลี่ยนมาใช้บุรุษสรรพนามเหมือนคนรู้จักเพศชาย

ในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ของเพื่อนทั้งเพศชายและหญิง ไม่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเพื่อนเพศชายยังคงใช้บุรุษสรรพนามที่แสดงความสุภาพ และเพื่อนเพศหญิงใช้บุรุษสรรพนามที่แสดงความสุภาพและความสนิทสนม

สำหรับการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ของเพื่อนเพศชายเปลี่ยนจากคำบุรุษสรรพนามที่สุภาพไปใช้คำสรรพนามที่ไม่สุภาพและแสดงความสนิทสนมกัน ส่วนเพื่อนเพศหญิงยังคงใช้คำบุรุษสรรพนามที่แสดงความสุภาพและสนิทสนมไม่เปลี่ยนแปลง

ส่วนการใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 เพื่อนเพศหญิงเปลี่ยนจากบุรุษสรรพนามที่ใช้ต่างจากเพศชาย มาใช้เหมือนกับเพศชาย

7.1.2 วิวัฒนาการระบบบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์

ระบบบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์ มีความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญใน 4 ด้าน ซึ่งทำให้ระบบบุรุษสรรพนามในสมัยย่อย 4 สมัยในสมัยรัตนโกสินทร์แตกต่างกันไป ดังนี้

ก . การเปลี่ยนแปลงในเรื่องจำนวนคำบุรุษสรรพนาม

สมัยทูนนิยมประชาธิปไตยมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ สมัยประชาธิปไตย และน้อยที่สุด คือ สมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่และสมัยเผด็จการทูนนิยมซึ่งพบจำนวนเท่ากัน ความแตกต่างของจำนวนคำและคำสรรพนามที่พบใน 4 สมัย เกิดจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านคำศัพท์ 3 ประเด็น คือ 1.1 การสูญคำ ได้แก่ คำบุรุษสรรพนาม ไต่เท้า ซึ่งเลิกใช้ในสมัยทูนนิยมประชาธิปไตย คำบุรุษสรรพนามเจ้าหล่อน ซึ่งเลิกใช้ในสมัยเผด็จการทูนนิยม 1.2 การสร้างคำใหม่ ได้แก่ คำบุรุษสรรพนาม เดียน ในสมัยทูนนิยมประชาธิปไตย ซึ่งอาจจะเป็นการสร้างขึ้นใหม่ หรือ อาจเปลี่ยนแปลงทางเสียงจาก ดิฉัน 1.3 การยืมคำ ในสมัยทูนนิยมประชาธิปไตย มีการยืมคำ บุรุษสรรพนาม ยูและไอ มาจากภาษาอังกฤษ

ข. การเปลี่ยนแปลงของคำบุรุษสรรพนามตามประเภททางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนาม

การเปลี่ยนแปลงของคำบุรุษสรรพนามตามประเภททางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนามมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากโดยมีการเปลี่ยนแปลงตามประเภททางไวยากรณ์ 2 ประเภท คือ 2.1 มีการเปลี่ยนแปลงตามประเภททางไวยากรณ์เรื่อง บุรุษ มีการเปลี่ยนแปลงคือ คำบุรุษสรรพนาม หนู ที่ใช้เป็นบุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่

สมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม เปลี่ยนมาใช้เป็นบุรุษที่ 1 และ 2 ในสมัยทุนนิยม ประชาธิปไตย 2.2 การเปลี่ยนแปลงตามประเภทความหมายทางไวยากรณ์เรื่อง เพศ มีการเปลี่ยนแปลงคือคำบุรุษสรรพนาม เรา เอกพจน์ ที่ใช้เฉพาะเพศชาย ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ สมัยประชาธิปไตยมีความเปลี่ยนแปลงมาใช้ได้ทั้งเพศชายและหญิง

ค. การเปลี่ยนแปลงการจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึงตามปัจจัยทางสังคมของคำบุรุษสรรพนาม

การจำแนกแบบแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงตามปัจจัยทางสังคมของคำบุรุษสรรพนามทั้ง 4 สมัย พบว่า ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีการจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคมและความสนิทสนมจำนวนมากที่สุด สมัยประชาธิปไตยสามารถจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงตามปัจจัยอายุได้มากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ ให้ความสำคัญกับปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม และความสนิทสนมในการจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึง มากกว่าสมัยอื่นๆ ส่วนสมัยประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับปัจจัยอายุ ในการจำแนกแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงมากกว่าสมัยอื่นๆ

ง. การเปลี่ยนแปลงการใช้สรรพนามตามความสัมพันธ์ของบทบาททางสังคมในแบบสมดุลง ไม่สมดุลง และเป็นกลาง

จากการเปลี่ยนแปลงการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 ของคู่ความสัมพันธ์ในบทบาททางสังคมต่างๆ สามารถนำมาสรุปภาพรวมการเปลี่ยนแปลงการใช้สรรพนามตามประเภทความสัมพันธ์ของบทบาททางสังคม ในแบบสมดุลง ไม่สมดุลง และเป็นกลาง ในแต่ละบุรุษได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างญาติผู้ใหญ่กับญาติผู้น้อย ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีการใช้สรรพนามที่แสดงความสูงต่ำของบทบาทมากที่สุด และแสดงให้เห็นว่าเพศชายมีสถานะสูงกว่าเพศหญิงมากที่สุด

ต่อมาในสมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม สมัย

ทุนนิยมประชาธิปไตย ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ญาติผู้น้อยกับญาติผู้ใหญ่ ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง คือ ยังคงเป็นความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล แต่การใช้บุรุษสรรพนามในบางคู่ความสัมพันธ์ก็เริ่มแสดงความเท่าเทียมกันมากขึ้น เช่น การใช้บุรุษสรรพนามของผู้ใต้บังคับบัญชาเพศชายที่แสดงความเท่าเทียมกับผู้ใต้บังคับบัญชามากขึ้น และการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ของญาติผู้ใหญ่เพศชายก็มีความสุภาพมากขึ้น นอกจากนี้การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ของญาติผู้น้อยเพศหญิงและผู้ใต้บังคับบัญชาเพศหญิงถึงแม้จะยังแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ไม่สมดุลอยู่แต่ก็มีความสุภาพน้อยลงและแสดงความสนิทสนมมากขึ้น

ในความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 มีการเปลี่ยนแปลง และทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยาเปลี่ยนจากความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลเป็นความสัมพันธ์แบบสมดุล

ส่วนการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ตามความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก เพื่อน คนรู้จัก คนไม่รู้จัก ยังคงแสดงความสัมพันธ์แบบสมดุล แต่การใช้บุรุษสรรพนามมีความเปลี่ยนแปลงคือในทั้ง 4 คู่ความสัมพันธ์ เพศชายจะใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ที่แสดงความสุภาพมากขึ้น ส่วนเพศหญิงจะใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ที่แสดงความสุภาพน้อยลงแต่แสดงความสนิทสนมมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 พบว่า ในความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ญาติผู้น้อยกับญาติผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงแต่ความสัมพันธ์ยังคงเป็นแบบไม่สมดุลไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนในความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 มีการเปลี่ยนแปลง และทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยาเปลี่ยนไปเป็นความสัมพันธ์แบบสมดุล

ในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก เพื่อน คนรู้จัก คนไม่รู้จัก การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน คือ ทั้ง 4 คู่ความสัมพันธ์ยังคงเป็นความสัมพันธ์แบบสมดุล แต่การใช้บุรุษสรรพนามมีความเปลี่ยนแปลง คือ การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในความสัมพันธ์ระหว่าง คู่รัก คนรู้จัก คนไม่รู้จัก ทั้งเพศชายและหญิงมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น โดยเปลี่ยนจากการใช้บุรุษสรรพนามที่แยกใช้ต่างกันระหว่างชายกับหญิง ในสมัย

ปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มาให้เหมือนกันในสมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ส่วนในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เพื่อนเพศชายมีการเปลี่ยนแปลงมาใช้บุรุษสรรพนามที่ไม่สุภาพ แต่แสดงความสนิทสนมมากขึ้น ส่วนเพื่อนหญิงไม่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้บุรุษสรรพนาม

การเปลี่ยนแปลงการใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 พบว่า ในทุกคู่ความสัมพันธ์มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน คือ เปลี่ยนมาใช้ บุรุษสรรพนาม เขา เหมือนกัน

หมด แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ของทั้ง 7 คู่ความสัมพันธ์เปลี่ยนมาเป็นความสัมพันธ์แบบเป็นกลาง คือ ไม่มีการจำแนกความแตกต่างการใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ในแบบสมดุลงหรือไม่สมดุลง

การเปลี่ยนแปลงการใช้สรรพนามตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึงข้างต้นมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. ประเภทความสัมพันธ์ของบทบาททางสังคมในแบบสมดุลง ไม่สมดุลง และเป็นกลางระหว่างผู้พูด ผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึง มีการเปลี่ยนแปลงและทำให้การใช้สรรพนามเปลี่ยนแปลงไปด้วย

2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึงในแบบสมดุลง ไม่สมดุลง และเป็นกลาง ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่การใช้สรรพนามมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากปัจจัยสังคมอื่นๆเข้ามามีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สรรพนาม เช่น ความสุภาพ ความสนิทสนม

จากข้อสรุปดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า สมมติฐานที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงในแบบสมดุลง ไม่สมดุลง และเป็นกลาง มีการเปลี่ยนแปลงและมีผลต่อระบบสรรพนามในสมัยต่างๆของสมัยรัตนโกสินทร์นั้นถูกต้อง

7.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าสมมติฐานที่ว่าระบบสรรพนามแตกต่างกันตามสมัยต่างๆ ในสมัยรัตนโกสินทร์ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงในแบบสมดุลง ไม่สมดุลง เป็นกลาง มีการเปลี่ยนแปลงและมีผลต่อระบบสรรพนามในสมัยต่าง ๆ ของสมัยรัตนโกสินทร์นั้นถูกต้อง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของระบบสรรพนามในแต่ละสมัยยังสะท้อนให้เห็นสภาพสังคม วัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละสมัยดังนี้

7.2.1 ความแตกต่างในเรื่องจำนวนคำสรรพนาม

ความแตกต่างในเรื่องจำนวนคำและคำสรรพนามที่พบนั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในแต่ละสมัย กล่าวคือ ในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ซึ่งมีจำนวนคำสรรพนามมากที่สุด คือ 29 รูป เนื่องจากมีการยืมคำสรรพนาม ไอ่ ยู มาจากภาษาอังกฤษ การรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาในสมัยนี้มากเนื่องจากสมัยทุนนิยมประชาธิปไตยมีการติดต่อกับ

ชายกับต่างชาติ ประกอบกับการขยายการศึกษาและสื่อต่างๆ ออกไปในชุมชน ทำให้ประชาชนมีโอกาสนำภาษาอังกฤษมา

นอกจากนี้สมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ยังมีการสร้างคำใหม่ คือ เตียน ขึ้นมา ซึ่งคำบุรุษสรรพนาม เตียน เกิดจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเสียง จากคำว่า ดีฉัน คำบุรุษสรรพนาม เตียน เกิดขึ้นเพราะความต้องการใช้ภาษาของคนบางกลุ่มในสังคม ซึ่งต้องการแสดงเอกลักษณ์ของกลุ่มตนให้แตกต่างจากคนทั่วไป เตียน เป็นคำบุรุษสรรพนามที่คนชั้นสูงหรือผู้มีการศึกษาสูง มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง และได้รับการยอมรับในสังคม สร้างขึ้นมาใช้แทน คำว่า ดีฉัน เพื่อแสดงถึงสถานะของตนซึ่งแตกต่างจากคนทั่วไป

บุรุษสรรพนาม ไต่เท้า ซึ่งเลิกใช้ในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย แสดงให้เห็นว่าสังคมในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย อาชีพราชการมีความเปลี่ยนแปลงไป จากในอดีต ข้าราชการคือ ผู้ที่ประชาชนต้องเคารพ เกรงกลัว และรับใช้เมื่อมีโอกาส แต่ปัจจุบันรัฐบาลได้ปฏิรูประบบราชการใหม่และเปลี่ยนจากค่านิยมในอดีตที่ว่า ข้าราชการ คือ เจ้านายประชาชน เป็นข้าราชการ คือ ผู้รับใช้ประชาชน แทน ดังนั้นในปัจจุบันถึงแม้ข้าราชการจะเป็นกลุ่มคนที่มีอำนาจอยู่มากในสังคมไทย แต่ก็ไม่ได้ถือความเป็นชนชั้นพิเศษเหมือนในอดีต คำว่า ไต่เท้า ซึ่งมักใช้แทนตัวผู้ฟัง ซึ่งเป็นข้าราชการที่มีสถานะทางสังคมสูง ซึ่งหมดความนิยมและเลิกใช้ไป

บุรุษสรรพนาม เจ้าหล่อน ซึ่งเลิกใช้ไปในสมัยเผด็จการทุนนิยม เนื่องจากบุรุษสรรพนามเจ้าหล่อน แสดงถึงสถานะที่ต่ำกว่าของเพศหญิง และใช้มากในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ และสมัยประชาธิปไตย แต่ในสมัยเผด็จการทุนนิยม และสมัยทุนนิยมประชาธิปไตยจึงเลิกใช้ไป คำบุรุษสรรพนาม หล่อน ซึ่งคล้ายกับ เจ้าหล่อน ถึงแม้จะยังมีใช้อยู่ แต่ความหมายก็แคบลงกว่าในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ และสมัยประชาธิปไตย สมัยเผด็จการทุนนิยม มาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในอนาคตคำบุรุษสรรพนาม หล่อน อาจจะเลิกใช้และสูญหายไปเหมือนบุรุษสรรพนาม เจ้าหล่อน ก็ได้

7.2.2 ความแตกต่างในเรื่องความหมายและการใช้ตามประเภททางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนามและแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงตามปัจจัยทางสังคม

ผลการศึกษาระบบบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์ ในเรื่องความหมายและการใช้ตามประเภททางไวยากรณ์ของคำบุรุษสรรพนาม พบว่าไม่มีความเปลี่ยนแปลงมากนัก ส่วนการใช้บุรุษสรรพนามตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึงตามปัจจัยทางสังคม แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้ภาษาในสมัยรัตนโกสินทร์ให้ความสำคัญกับการใช้บุรุษสรรพนามตาม

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงตามปัจจัยทางสังคม 4 ปัจจัยมาก ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าทุกสมัยการใช้บุรุษสรรพนามจะต้องคำนึงถึงปัจจัยทั้ง 4 นี้เหมือนกัน แต่ก็ให้ความสำคัญกับแต่ละปัจจัยไม่เท่าเทียมกัน การที่สมัยใดให้ความสำคัญกับปัจจัยใดมากกว่าหรือน้อยกว่า สมัยอื่นนั้น แสดงให้เห็นถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละสมัยซึ่งแตกต่างกันไปดังนี้

ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ บุรุษที่ 1 2 และ 3 มีการจำแนกประเภทความหมายตามปัจจัยสังคม เศรษฐกิจและความสนิทสนม ได้มากกว่าสมัยอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่นั้น มีการแบ่งฐานะของบุคคลตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างซับซ้อน ทำให้มีคำบุรุษสรรพนามที่ใช้เฉพาะสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่สูงต่ำแตกต่างกันมากกว่าสมัยอื่นๆ ความซับซ้อนของการใช้บุรุษสรรพนามเหล่านี้เกิดขึ้น เนื่องจากระบบสังคมในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่นั้น เป็นระบบศักดินา ซึ่งมีการแบ่งชนชั้นทางสังคมและเศรษฐกิจตามศักดินาอย่างชัดเจนและการเลื่อนชั้นทางสังคมในสมัยนี้เป็นไปได้ยาก

ระบบศักดินาจะแบ่งชนชั้นในสังคมเป็น 4 ชั้นชั้น คือ 1. กษัตริย์ 2. เจ้านายและขุนนาง 3. ไพร่ 4. ทาส ชนชั้นกษัตริย์ เจ้านายและขุนนางถือเป็นชนชั้นสูงในสังคม ชนชั้นไพร่ ถือเป็นชนชั้นกลางในสังคม และชนชั้นทาสถือเป็นชนชั้นต่ำในสังคม และเพื่อรักษาความแตกต่างทางลำดับชั้น และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชนชั้นสูง เอาไว้ไม่ให้ชนชั้นกลางและชนชั้นต่ำ ซึ่งได้แก่ ทาส และไพร่ มาตีเสมอได้

ดังนั้นระบบศักดินาจึงมีความเคร่งครัดในการจำแนกระดับชั้นทางสังคมและเศรษฐกิจตามบรรดาศักดิ์อย่างถี่ถ้วนพร้อมทั้งมีการระบุแบบแผนความประพฤติทั้งการพูด การกระทำ การแสดงออกในสังคม และเครื่องใช้สำหรับแต่ละชนชั้นอย่างชัดเจน ความเคร่งครัดในการแบ่งแยกชนชั้นนี้ แสดงออกอย่างชัดเจนในการใช้บุรุษสรรพนามของคนในสังคมซึ่งมีความซับซ้อนและแบ่งประเภทความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหลายประเภทแตกต่างกันไป

ถึงแม้ว่าในสมัยรัชกาลที่ 5 จะมีการเลิกทาส ยกเลิกระบบศักดินา การปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนาเศรษฐกิจในหลายด้าน รวมทั้งมีการปูพื้นฐานแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยแล้ว แต่ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นในสังคมก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก เนื่องจากในทางปฏิบัติชนชั้นสูง และเจ้านายขุนนาง ยังคงกำอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งพยายามรักษาอภิสิทธิ์ต่างๆของตนไว้ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการเปิดโอกาสทางการศึกษา เศรษฐกิจ ประกอบกับการปิดกั้นทางวัฒนธรรม สังคม และการเมืองก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชนชั้นอย่างตึงเครียด และในที่สุดจึงนำไปสู่การปฏิวัติการปกครอง 2475

ในสมัยประชาธิปไตย เมื่อระบบสมบูรณาญาสิทธิราชสิ้นสุดลงหลังจากการปฏิวัติการปกครองในพ.ศ. 2475 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการปฏิรูปการศึกษาที่

เกิดขึ้นในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ ได้ส่งผลให้คนชั้นใหม่เติบโตขึ้น และมีบทบาทในการเรียกร้องให้เปลี่ยนกฎเกณฑ์ในการจัดลำดับชั้นทางสังคมให้มีความเสมอภาคมากยิ่งขึ้น ประกอบกับความมีอิสระในการประกอบอาชีพ ทำให้ทุกคนสามารถเลื่อนชั้นทางเศรษฐกิจของตนได้ ไม่เหมือนในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ ซึ่งสถานะเศรษฐกิจจะถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนด้วยระบบศักดินา

ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจดังกล่าว ทำให้การแบ่งแยกชนชั้นเริ่มมีความสับสนและไม่ชัดเจนเหมือนสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ซึ่งแบ่งตามระบบศักดินา ความล่มสลายของการจำแนกชนชั้นในระบบศักดินาในสมัยประชาธิปไตย แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในการใช้คำบุรุษสรรพนามตามสถานะเศรษฐกิจ ดังเช่นการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ มีการจำแนกความแตกต่างความหมายของคำบุรุษสรรพนามตามสถานะเศรษฐกิจเป็น 6 ประเภท แต่ในสมัยประชาธิปไตย ไม่มีการจำแนกความแตกต่างความหมายของคำบุรุษสรรพนามตามสถานะเศรษฐกิจเลย

ส่วนการใช้บุรุษที่ 2 และ 3 ก็มีความสอดคล้องกับบุรุษที่ 1 คือ สมัยประชาธิปไตย จำแนกประเภทความแตกต่างความหมายของคำบุรุษสรรพนามตามสถานะเศรษฐกิจน้อยกว่าสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ ส่วนสถานะทางสังคมและความสนิทสนมในสมัยประชาธิปไตย ก็จำแนกความแตกต่างความหมายของคำบุรุษสรรพนามตามสถานะเศรษฐกิจน้อยกว่าสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่มีเพียงการจำแนกประเภทความแตกต่างความหมายของคำบุรุษสรรพนามปัจจัยอายุเท่านั้นที่สมัยประชาธิปไตยจำแนกประเภทมากกว่าสมัยปฏิรูปสังคมไปสู่สมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่าสังคมในสมัยประชาธิปไตย พยายามจะลดความแตกต่างทางชนชั้น และไปให้ความสำคัญกับอายุมากขึ้น

ต่อมาในสมัยเผด็จการทุนนิยม มีการเปลี่ยนแปลงการใช้บุรุษสรรพนามซึ่งต่างไปจากสมัยประชาธิปไตย คือ มีการจำแนกประเภทตามปัจจัยเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งเกิดจากในสมัยเผด็จการทุนนิยม มีการพัฒนาประเทศให้ทันสมัยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งนำแนวคิดทุนนิยมเข้ามาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเต็มที่

ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้เกิดกลุ่มชนใหม่ๆ ขึ้นในสังคม เช่น กลุ่มนักธุรกิจด้านการธนาคาร กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มปัญญาชน เนื่องจากสังคมในสมัยเผด็จการทุนนิยม ให้ความสำคัญกับการจำแนกชนชั้นทางเศรษฐกิจมาก ทำให้การจำแนกประเภทบุรุษสรรพนามตามสถานะเศรษฐกิจมีความซับซ้อนมากขึ้น แตกต่างไปจากสมัยประชาธิปไตย

ต่อมาในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย พบว่า การใช้บุรุษสรรพนามยังไม่มีเปลี่ยนแปลงจากสมัยเผด็จการทุนนิยมมากนัก เนื่องจากยังคงให้ความสำคัญกับสถานะทางเศรษฐกิจตามเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเหมือนในสมัยเผด็จการทุนนิยม แต่ก็มีความเปลี่ยนแปลงบ้าง เนื่อง

จากแนวคิดเรื่องความเสมอภาคแพร่หลายและมีการเรียกร้องเรื่องความเท่าเทียมกันจากคนในสังคมมากขึ้น ทำให้สรรพนามบุรุษที่ในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่จำแนกประเภทตามปัจจัย อายุ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมได้น้อยลงจากสมัยเผด็จการทุนนิยมแต่ถ้าหากเทียบกับสมัยประชาธิปไตย จะเห็นได้ว่าทั้งสองสมัยมีการปกครองแบบประชาธิปไตยเหมือนกัน แต่มีความแตกต่างกันในการใช้บุรุษสรรพนามตามปัจจัยสถานะทางเศรษฐกิจเนื่องจากในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ได้รับแนวคิดแบบทุนนิยมเข้ามาทำให้มีการจำแนกความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมตามสถานะทางเศรษฐกิจที่ซับซ้อนกว่าสมัยประชาธิปไตย

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงนี้อาจจะยังกระจายไปไม่ทั่วทั้ง 3 บุรุษ ดังจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนในบุรุษที่ 1 แต่บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 ในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ยังคงจำแนกประเภทได้จำนวนเท่ากับสมัย เผด็จการทุนนิยม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจำแนกความแตกต่างความหมายของคำสรรพนามบุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3 ในสมัยทุนนิยมประชาธิปไตย ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากสมัยเผด็จการทุนนิยมมากนัก

7.2.3 ความแตกต่างในเรื่องการใช้บุรุษสรรพนามตามประเภทสัมพันธ์ของบทบาททางสังคมในแบบสมดุลง ไม่สมดุลง และเป็นกลาง

ถึงแม้ว่าจะยังไม่มีการศึกษาการใช้บุรุษสรรพนามตามประเภทสัมพันธ์ของบทบาททางสังคมในแบบสมดุลง ไม่สมดุลง เป็นกลางมาก่อน แต่มีการศึกษาการใช้คำเรียกขานในสมัยรัตนโกสินทร์ ตามสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดผู้ฟังในแบบสมดุลง ไม่สมดุลง เป็นกลาง ซึ่งคำเรียกขานนี้มีลักษณะคล้ายกับการใช้ สรรพนามบุรุษที่ 2

เมื่อนำผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลง การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในสมัยรัตนโกสินทร์ และการใช้คำเรียกขานในสมัยรัตนโกสินทร์มาเปรียบเทียบกัน พบว่าผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในสมัยรัตนโกสินทร์มีความคล้ายคลึงกับการเปลี่ยนแปลงการใช้คำเรียกขาน คือ การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในคู่ความสัมพันธ์ระหว่างญาติผู้ใหญ่กับญาติผู้น้อย และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างญาติผู้ใหญ่กับญาติผู้น้อย และผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชายังคงเป็นความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลง เหมือนเดิม

สำหรับการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา แสดงให้เห็นว่า มีการเปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงเป็นแบบสมดุลง ผลการวิเคราะห์การใช้คำเรียกขาน ก็แสดงให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่คล้ายคลึงกัน คือ ถึงแม้ว่าการใช้คำเรียก

ชานนั้นยังแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยายังคงเป็นความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลอยู่แต่ก็มีแนวโน้มจะกลายเป็นความสัมพันธ์แบบสมดุล

ในความสัมพันธ์แบบคู่รัก เพื่อน คนรู้จัก คนไม่รู้จัก ผลการวิเคราะห์การใช้คำเรียกชาน พบว่า มีการใช้คำเรียกชานที่แสดงความสนิทสนมระหว่างกันมากขึ้นทั้งในความสัมพันธ์แบบคู่รัก เพื่อน คนรู้จัก คนไม่รู้จัก ส่วนในการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 นั้น พบว่า มีแต่ความสัมพันธ์แบบเพื่อนที่เปลี่ยนมาใช้คำบุรุษสรรพนามที่แสดงความสนิทสนมมากขึ้น ส่วนคู่รัก คนรู้จัก และคนไม่รู้จัก บุรุษสรรพนามเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ไม่มีการจำแนกตามเพศ คือ ทั้งหญิงชายเปลี่ยนมาใช้สรรพนาม คุณ เหมือนกัน

นอกจากนี้ ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้บุรุษสรรพนามตามประเภทความสัมพันธ์ของบทบาททางสังคมในแบบสมดุล ไม่สมดุล และเป็นกลาง ยังแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงค่านิยมบางอย่างในสังคมไทย ใน 2 ประเด็น คือ เพศหญิงได้รับการยอมรับให้มีสถานะทางเพศที่เท่าเทียมกับเพศชายมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นจากการเปลี่ยนแปลงการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 2 และ 3 ของ คู่รัก คนรู้จัก คนไม่รู้จัก และ สามีกับภรรยา ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจากแยกใช้ระหว่างเพศหญิง และเพศชายมาใช้เหมือนกัน

การเปลี่ยนแปลงการใช้ บุรุษสรรพนามตามความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา ยังแสดงให้เห็นว่า ในสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในเรื่อง บทบาททางสังคมระหว่างสามีกับภรรยา คือมีการเปลี่ยนแปลงจากในสมัยก่อนที่สามีจะได้รับการยกย่องจากภรรยาเพียงฝ่ายเดียว และถือว่ามีบทบาททางสังคมสูงกว่าภรรยา เปลี่ยนมาเป็นสามีและภรรยามีสถานะเท่าเทียมกันมากขึ้น

จากการอภิปรายผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ระบบบุรุษสรรพนามในสมัยรัตนโกสินทร์มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้และเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษากับสังคมและวัฒนธรรมไทยอย่างชัดเจนอีกด้วย

7.3 ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาการใช้บุรุษสรรพนามตามประเภทความสัมพันธ์ของบทบาททางสังคมในแบบสมดุล ไม่สมดุล และเป็นกลาง แสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงการใช้บุรุษสรรพนามความสัมพันธ์ของบทบาททางสังคมที่ชัดเจนมากขึ้น จึงน่าสนใจว่าคำนามอื่นๆ ที่นำมาใช้เป็นบุรุษ

สรรพนาม มีการใช้ตามความสัมพันธ์ของบทบาททางสังคมในแบบสมดุล ไม่สมดุล และเป็นกลาง
ในสมัยรัตนโกสินทร์เหมือนกันหรือไม่